

УДК: 343.125.5:343.131.5

DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2019-69-4-115-122>

Потоцький Мирослав Михайлович,

ад'юнкТ

(Донецький юридичний інститут МВС України,
м. Кривий Ріг)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2979-9114>

СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ЗАТРИМАННЯМ ОСОБИ ЗА ПІДОЗРОЮ У ВЧИНЕННІ ЗЛОЧИНУ

Статтю присвячено дослідженню проблем судового контролю за затриманням особи за підозрою у вчиненні злочину. Наголошено, що недосконалість судового контролю за затриманням особи може негативним чином позначитися на дотриманні прав і свобод особи, діяльності сторони обвинувачення та на кінцеве рішення у справі. Зазначено, що проблемою судового контролю за затриманням є відсутність у чистому вигляді автоматичного судового контролю – контролю, який повинен відбуватися незалежно від волі сторони обвинувачення та захисту, є предметом розгляду окремого судового засідання та повинен відбуватися навіть за умови, коли впродовж короткого часу після затримання з'ясувалася непричетність особи до злочину. Визначено, що доводити обґрунтовану підозру для затримання при автоматичному судовому контролі повинна безпосередньо та уповноважена службова особа, яка фактично й процесуально затримала особу. Підкреслено, що подання скарги на затримання прокурору та оскарження затримання в порядку ст. 303 КПК України є неприйнятними. Недоліком визначено неможливість звернення до слідчого судді стосовно незаконного затримання, якщо на момент звернення особа перебуває на волі. Акцентовано, що в разі відсутності скарги на затримання в порядку ст. 206 КПК України під час застосування запобіжного заходу перевіряти законність затримання суд скоріше за все не буде. У перебігу дослідження підтримуються наявні та пропонуються додаткові пропозиції внесення змін до чинного законодавства, спрямовані на наближення національного законодавства до відповідних міжнародних стандартів.

Ключові слова: затримання; суд; судовий контроль; уповноважена службова особа; оскарження; автоматична перевірка.

Постановка проблеми. Розглядаючи проблеми судового контролю за затриманням, незважаючи на те, що вони існують досить тривалий час, варто зазначити, що дослідження інституту судового контролю в Україні все ще перебуває в зародковому стані, зокрема бракує ґрунтовних досліджень стосовно імплементації в національне законодавство загальноприйнятих параметрів судового контролю за затриманням, таких як «негайність» та «автоматичність», визначення ролі судових органів у механізмі контролю за затриманням осіб. Актуальність дослідження посилюється також тим, що розв'язання таких проблем вимагає від законодавця негайного реагування. Затримання особи значно обмежує фундаментальні права людини – право на свободу та особисту недоторканність. Ураховуючи

особливу важливість таких прав, механізм їхнього обмеження державою повинен бути детально й недвозначно врегульований.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі проблемні питання інституту затримання особи досліджували такі вчені: І. В. Гловюк, В. Г. Гончаренко, О. П. Кучинська, Л. М. Лобойко, Т. О. Лоскутов, Ю. В. Лук'яненко, Є. І. Макаренко, М. А. Погорецький, В. М. Тертишник, О. О. Юхно та інші. Незважаючи на наявність наукових праць з окресленої проблематики, окремі аспекти судового контролю за затриманням особи залишаються поза увагою та потребують теоретичного дослідження.

Метою статті є отримання наукових результатів стосовно судового контролю за затриманням особи за підозрою у вчиненні злочину. Завдання дослідження можна визначити таким чином: розкриття «автоматичності» та «негайності» як характеристик судового контролю за затриманням особи за підозрою у вчиненні злочину; надання пропозицій стосовно вдосконалення судового контролю за таким затриманням.

Виклад основного матеріалу. Жодна держава у світі, здійснюючи правоохоронну діяльність, не може обійтися без застосування заходів примусу. Примус пронизує всю правоохоронну діяльність. Яскравим проявом такого примусу є затримання особи за підозрою у вчиненні злочину. Таке обмеження прав людини обумовлене найвищим ступенем суспільної небезпеки, що притаманний злочинному діянню [1, с. 87].

Недосконалість чинного Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК України) у регламентації затримання особи без судового дозволу породжує суперечність правозастосовної практики міжнародним стандартам. Судовий контроль за попереднім ув'язненням, який іменується «Habeas Corpus Act», імплементований у ст. 5 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (далі – Конвенція) [2, с. 177–178]. Відповідно до ч. 3 ст. 5 Конвенції, кожна особа, яку затримано за наявності обґрунтованої підозри у вчиненні правопорушення або при необхідності запобігання вчиненню нею правопорушення чи її втечі після вчинення, повинна негайно предстати перед суддею. Положення п. (с) ч. 1 ст. 5 Конвенції метою затримання називає доправлення затриманого до компетентного судового органу [3]. Ця норма переслідує зниження ризиків свавілля з боку держави шляхом упровадження обов'язкового судового контролю за кожним випадком затримання особи. При цьому мета супроводження до судового органу повинна бути досягнута незалежно від обставин справи та конкретного випадку затримання. Неодмінною вимогою загального принципу правової визначеності є наявність у національному законодавстві чітко сформульованих умов, за яких здійснюється позбавлення свободи та забезпечення передбачуваності застосування закону [4, с. 124].

У рішенні Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) у справі «Мироненко й Мартиненко проти України» від 10.03.2010 зазначено, що ч. 3 ст. 5 Конвенції гарантує захист від свавільного чи безпідставного затримання. Ця норма має на меті забезпечення негайного та автоматичного судового контролю за затриманням. Зміст ч. 4 ст. 5 Конвенції передбачає право на судовий контроль стосовно дотримання процесуальних і матеріально-правових умов, які є неодмінними умовами забезпечення «законності» затримання [5]. Під автоматичним судовим контролем розуміємо контроль, який є обов'язковим та не залежить від волі сторони захисту та обвинувачення, має самостійний характер і є предметом розгляду окремого судового засідання.

У національному законодавстві інститут обов'язкового судового контролю за затриманням у чистому вигляді відсутній. Обґрунтованість затримання повинна бути перевірена судом протягом 72 годин та кожній особі гарантується право в будь-який час оскаржити своє затримання в суді [6]. Відповідно до ст. 206 КПК України, загальними обов'язками слідчого судді є контроль за додержанням прав затриманих осіб. До повноважень слідчого судді, згідно з КПК України, належить звільнення особи з-під варті за відсутності підстав для затримання. Кожен, кого затримано через підозру або обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення або інакше позбавлено свободи, повинен бути в найкоротший

строк доправлений до суду для вирішення питання про законність та обґрунтованість такого затримання. Підозрюваний має право вимагати перевірки обґрунтованості затримання [7]. У вирішенні питання про додержання прав особи слідчий суддя повинен керуватися як національним законодавством, так і практикою ЄСПЛ [8, с. 193].

Алгоритм поводження із затриманими особами в національному законодавстві є таким:

- особу затримує уповноважена службова особа за ст. 208 КПК України, про що складається відповідний протокол;
- затриманого доправляють до найближчого підрозділу органу досудового розслідування;
- протягом 24 годин з моменту затримання особі вручається письмове повідомлення про підозру;
- затриманий протягом 60 годин із моменту затримання (ст. 209 КПК України) доправляється до суду для розгляду клопотання про обрання стосовно нього запобіжного заходу.

Отже, на сьогодні судовий контроль за затриманням може відбуватися через 60 годин з моменту затримання і після повідомлення особі про підозру. Вважаємо, що параметри «автоматичність» та «негайність» перевірки затримання, сформовані практикою ЄСПЛ, у цьому алгоритмі дій відсутні.

Пропонуємо додати в цей алгоритм обов'язкове доправлення правопорушника до найближчого слідчого судді задля перевірки законності затримання. Процедура «Habeas Corpus Act» традиційно вимагає, щоб затриманий представ перед суддею для перевірки законності затримання протягом 24 годин з моменту звернення [9, с. 177–178]. Ураховуючи те, що фактично час потрібний виключно для подолання відстані між місцем затримання і найближчим місцем розташування слідчого судді, пропонуємо таке формулювання: *«Негайно, але не пізніше ніж через 12 годин з моменту затримання, особа повинна предстати перед слідчим суддею»*. Строк у 12 годин більшою мірою відповідатиме параметру «негайність», ніж 60 годин.

Факти, які виступають підставою для обґрунтованої підозри у вчиненні злочину при затриманні, аж ніяк не повинні бути наділені таким ступенем переконливості, як факти, необхідні для обвинувачення [10, с. 483]. Варто зазначити, що далеко не кожний випадок затримання потребує повідомлення про підозру. У цьому випадку йдеться про різні «стандарты прийняття рішень» у кримінальному провадженні. Стандарти пронизують усю кримінальну процесуальну діяльність, а саме: стандарт «обґрунтована підозра» для затримання особи, стандарт «достатньо доказів» для повідомлення про підозру, стандарт «поза розумним сумнівом» для прийняття остаточного рішення у справі.

Стандарт «обґрунтована підозра», який закріплений у п. (с) ч. 1 ст. 5 Конвенції трактується як наявність фактів чи інформації, які здатні переконати об'єктивного спостерігача, що конкретна особа могла вчинити правопорушення [11]. Водночас такий стандарт не передбачає, що правоохоронні органи повинні мати достатньо доказів для пред'явлення обвинувачення (за національним законодавством – повідомлення про підозру) у момент затримання або під час перебування під вартою [4, с. 124].

А якщо не буде повідомлено про підозру, то й запобіжний захід не буде обиратися. Отже, фактично може вийти так, що затримання особи в межах кримінального провадження взагалі залишиться поза контролем суду. На підтримку такої думки Є. І. Макаренко зазначає, що буде помилкою вважати, що завершенням будь-якого затримання є арешт особи [12, с. 304].

На сьогодні в українському кримінальному процесі існують 2 випадки звільнення затриманого: 1) за рішенням сторони обвинувачення без звернення до суду для перевірки законності затримання; 2) за рішенням слідчого судді. Звільнення затриманого без звернення до суду суперечить процедурі «Habeas Corpus Act» у її первісному вигляді [2, с. 178].

Затриманий у будь-якому випадку повинен бути доправлений до слідчого судді для розгляду питання стосовно законності затримання, навіть тоді, коли вже встановлена непричетність затриманого до злочину. Свою позицію з цього питання обґрунтовуємо необхідністю зменшення ризику свавілля. По-перше, такий контроль необхідний задля перевірки обґрунтованої підозри затримання. По-друге, задля вчасного реагування держави на скарги затриманого, наприклад, щодо жорстокого поводження. З моменту затримання особа перебуває під захистом держави, і в такому випадку держава повинна довести відсутність жорстокого поводження та катування [13]. Завчасний судовий контроль та реагування на скарги затриманого суттєво впливають на хід подальшого розслідування та результати судових розглядів. Порівнюючи рішення ЄСПЛ у справах «Огородник проти України» від 05.02.2015 [14] та «Капустяк проти України» від 03.03.2016 [15], можна стверджувати, що за подібних обставин справ, завчасний судовий контроль та, як наслідок, своєчасне реагування на скарги про жорстоке поводження є гарантіями добросовісності державної влади та зменшують ризики порушення ст. 3 Конвенції. Судовий контроль наразі є найкращим інструментом перевірки законності затримання осіб, які підозрюються у вчиненні злочину [16, с. 100].

Як зауважує О. І. Тищенко, оскарження затримання реалізується відповідно до ст. 206 КПК України або під час підготовчого провадження. Скарга, згідно зі ст. 206 КПК України, може розглядатися на окремому судовому засіданні або під час розгляду клопотання про обрання стосовно затриманого запобіжного заходу [17, с. 50]. Що стосується оскарження затримання під час підготовчого провадження, то автор виправдовує таке оскарження вимушеною ситуацією сторони захисту. Відповідно до ст. 303 КПК України, рішення слідчого, прокурора можуть бути оскаржені під час досудового розслідування. Перелік таких рішень є вичерпним. Скарга на дії і рішення, які не входять до переліку ст. 303 КПК України, можуть бути предметом розгляду під час підготовчого провадження в суді. Опираючись на зазначену норму, сторона захисту може ініціювати оскарження затримання особи [18, с. 20]. Ми не погоджуємося з алгоритмом таких дій, що сформувався під час правозастосовної практики з відповідних причин.

Під час затримання особи, що вчиняє злочин, усе одно діє презумпція невинуватості. Тому при судовому контролі за затриманням уповноважена службова особа, що здійснювала затримання, повинна довести наявність фактів чи інформації, що підтверджують обґрунтовану підозру у вчиненні правопорушення. Визначення переліку службових осіб, уповноважених на затримання, у національному законодавстві не надається. Правозастосовна практика йде таким шляхом, що суб'єктом затримання переважно й помилково сприймається виключно слідчий. На наш погляд, суб'єктами затримання осіб, за ст. 208 КПК України, є будь-який працівник правоохоронного органу за умови надання йому права на затримання законом, наприклад, слідчий, оперативний працівник, патрульний поліцейський та інші. Ураховуючи те, що ст. 303 КПК України надає право на оскарження рішень, дій виключно слідчого, прокурора, порушується питання: як, використовуючи цю норму, оскаржити дії патрульного поліцейського, оперативного працівника, який фактично й процесуально (склав протокол затримання) затримав особу. Вважаємо оскарження затримання за ст. 303 КПК України неприйнятним. Механізм оскарження затримання повинен бути чітко визначеним і мати універсальну конструкцію (стосовно усіх суб'єктів можливого затримання).

Аналізуючи положення чинного КПК України, О. В. Винокуров зазначає, що форми реалізації права на перевірку затримання, окрім порядку, передбаченого ч. 2 ст. 303 та ст. 206 КПК України, є звернення до прокурора з відповідною заявою задля перевірки законності затримання в порядку нагляду за додержанням законів під час досудового розслідування. Така думка є слушною, однак, як зазначає сам автор, відповідно до Конвенції, з'ясування законності такої дії повинно вирішуватися виключно судом [18, с. 20].

Європейський суд з прав людини в рішенні у справі «Меріт проти України» звернув увагу на те, що звернення до прокурора зі скаргами не є ефективним засобом правового захисту, оскільки статус прокурора в національному праві та його участь у кримінальному провадженні не дають відповідних гарантій незалежного та безстороннього розгляду скарг [19, с. 205]. Вважаємо, що перевірка прокурором законності затримання осіб здійснюється в автоматичному порядку, ураховуючи те, що копія протоколу затримання надсилається прокурору.

Отже, залишається оскарження затримання за ст. 206 КПК України шляхом ініціювання окремого судового засідання або розгляду скарги під час обрання запобіжного заходу. При відсутності скарги про незаконність затримання перевіряти останнє під час розгляду клопотання про обрання запобіжного заходу суд, найімовірніше, не буде. Вивчення судової практики підтверджує недосконалість механізму такого оскарження. Наприклад, слідчий суддя Новгород-Сіверського районного суду Чернігівської області одним з аргументів для відмови в задоволенні скарги на незаконне затримання навів уже наявність під час розгляду такої скарги вирішеного клопотання щодо обрання запобіжного заходу [20]. Тобто на час розгляду скарги існує судове рішення, на підставі якого особа вже тримається під вартою. Слідчий суддя Суворовського районного суду м. Одеси вказує, що положення ст. 206 КПК України мають на меті забезпечення процесуального механізму звільнення слідчим суддею будь-якої особи, яка позбавлена свободи за відсутності судового рішення, та застосовуються саме в таких випадках. При цьому вказаний механізм не включає процедур оскарження рішень, дій чи бездіяльності працівників правоохоронних органів, пов'язаних із затриманням особи в порядку, передбаченому вказаним Кодексом, *post factum*, оскільки відповідні заперечення особа може висловити під час вирішення питання про застосування запобіжного заходу та/або під час підготовчого судового засідання і судового розгляду кримінального провадження по суті [21]. На наш погляд, такі підходи є хибними. У такому разі слідчий суддя допускає можливість незаконного затримання, але цю дію оскаржити не можна, якщо, наприклад, на час звернення затриманий законно перебуває під вартою.

Також недоліком є невизначений час, протягом якого слідчий суддя має реагувати на відповідне звернення. Трапляються випадки, коли слідчий суддя реагує на скаргу чи отримання інформації щодо незаконного затримання з інших джерел протягом 10–14 днів [8, с. 194]. Погоджуємось із пропозицією О. В. Винокурова, що у ст. 206 КПК України варто вказати строк, протягом якого слідчий суддя повинен прийняти рішення стосовно скарги на незаконне затримання [18, с. 22].

Неприпустимою виглядає ситуація неможливості використання положень ст. 206 КПК України, коли особу було незаконно затримано на певний проміжок часу, а на момент звернення до слідчого судді особу вже відпустили. У цьому випадку судовий контроль узагалі оминає затримання. Тому пропонуємо доповнити ч. 2 ст. 206 КПК України, а саме: *«Якщо слідчий суддя отримує заяву, яка створює обґрунтовану підозру, що в межах територіальної юрисдикції суду знаходилась особа, яка була позбавлена волі без судового контролю, він зобов'язаний зафіксувати таку заяву, за необхідності забезпечити невідкладне судово-медичне обстеження та доручити відповідному органу досудового розслідування провести дослідження фактів, викладених в заяві особи»*.

Вважаємо, що при запровадженні автоматичного судового контролю знизиться кількість запобіжних заходів у вигляді тримання під вартою, що позитивно вплине на криміногенну ситуацію. Адже затримання та тримання під вартою може спонукати розвитку рецидивізму та злочинності серед молоді [22, с. 4]. У процесі втілення в життя належної процедури автоматичного судового контролю процедура оскарження затримання за ст. 206 КПК України частково втратить свою актуальність. За результатами автоматичного судового контролю є два варіанти: 1) за умови недоведеності обґрунтованої підозри для затримання особа звільняється; 2) у разі доведеності обґрунтованої підозри особа залишається в

розпорядженні правоохоронних органів з можливістю подальшого повідомлення затриманому про підозру та звернення до слідчого судді з відповідним клопотанням про обрання запобіжного заходу.

Висновки. Автоматичний судовий контроль не передбачає активних дій зі сторони захисту (написання скарги, клопотання тощо). Такий контроль повинен здійснюватися незалежно від волі самого затриманого та інших осіб.

Судовий контроль має регламентуватися шляхом закріплення детальної процедури в національному законодавстві, що повинна передбачати не лише «автоматичність» («обов'язковість»), а й «негайність». Тобто недопустимим є відтягування судового контролю за затриманням особи за підозрою у вчиненні злочину на час розгляду клопотання про обрання запобіжного заходу.

Запровадження автоматичного та негайного судового контролю за затриманням особи за підозрою у вчиненні злочину дозволить вирішити багато проблемних питань. До того ж доводити обґрунтовану підозру для затримання в суді буде безпосередньо та службова особа, яка здійснила фактичне затримання. Навіть при юридичній необізнаності затриманого забезпечуватиметься весь комплекс його процесуальних прав стосовно перевірки законності затримання, незалежно від його волі.

Перспективними напрямками подальших досліджень є:

- дослідження параметрів затримання «безпосередність» та «щойність»;
- дослідження стандартів прийняття рішень для затримання особи при «втраті» параметра «безпосередність».

Список використаних джерел

1. Лоскутов Т. О. Кримінальне переслідування, здійснюване слідчим : монографія. Дніпропетровськ : Ліра ЛТД, 2011. 164 с.
2. Середа К. О. Процедура «Habeas Corpus Act» щодо відповідності вітчизняного правового регулювання міжнародним стандартам. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Серія ПРАВО. Випуск 41. Том 2. С. 177–180.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 02.12.2019).
4. Потоцький М. М. Стандарти переконання щодо реалізації затримання за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення. Використання сучасних досягнень криміналістики у боротьбі зі злочинністю : *Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Кривий Ріг, 12 квітня 2019 року). Кривий Ріг : Поліграфічна компанія «Геліос-Принт», 2019. С. 124–125.
5. Рішення ЄСПЛ у справі «Мироненко та Мартенко проти України» від 10.12.2009. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_567 (дата звернення: 11.12.2019).
6. Конституція України. Закон від 28.06.1996. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/para4202> (дата звернення: 22.11.2019).
7. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон від 13.04.2012. № 4651-VI. *Верховна Рада України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 14.11.2019).
8. Юнін О. С. Деякі особливості судового захисту прав людини при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 3. С. 191–197.
9. Шаркова А. М. Порівняльно-правова характеристика механізмів забезпечення прав затриманого: habeas corpus, amparo de libertad та механізм реалізації права на оскарження незаконного затримання. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Випуск 1. Том 3. С. 216–220.
10. Гузела М. В. Міжнародні стандарти забезпечення прав підозрюваного в кримінальному провадженні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія : Юридичні науки. 2016. С. 181–185.

11. Case of Fox, Campbell and Hartley v. the United Kingdom. The European Court of Human Rights. 30.08.1990. URL : <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-57721%22%5D%7D> (дата звернення: 04.12.2019).
12. Макаренко Є. І. Щодо мети затримання підозрюваного у вчиненні злочину. *Право і суспільство*. 2013. № 6. С. 302–307.
13. Рішення ЄСПЛ у справі «Зякун проти України» від 25.02.2016. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_b55 (дата звернення: 02.12.2019).
14. Рішення ЄСПЛ у справі «Огороднік проти України» від 05.02.2015. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_a68 (дата звернення: 10.12.2019).
15. Рішення ЄСПЛ у справі «Капустяк проти України» від 03.03.2016. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_b61 (дата звернення: 07.12.2019).
16. Лоскутов Т. О. Проблеми затримання особи за підозрою у вчиненні злочину. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Серія ПРАВО. Випуск 57. Том 2. С. 97–101.
17. Тищенко О. І. Оскарження затримання у кримінальному провадженні: теоретичний та практичний аспект. *Вісник кримінального судочинства*. 2018. № 1. С. 49–58.
18. Винокуров О. В. Оскарження незаконного затримання: проблеми теорії та практики. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 2. С. 19–23.
19. Шульга О. В. Затримання уповноваженою службовою особою у кримінальному провадженні : дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2016. 255 с.
20. Ухвала слідчого судді Новгород-Сіверського районного суду Чернігівської області. № 1-кк/739/557/19 від 29.11.2019. URL : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85973962> (дата звернення: 02.12.2019).
21. Ухвала слідчого судді Суворовського районного суду м. Одеси. № 1-кк/523/5625/19 від 19.11.2019. URL : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85718106> (дата звернення: 22.11.2019).
22. Barry Holman and Jason Ziedenberg. The Dangers of Detention: The impact of incarcerating youth in detention and other secure facilities. A Justice Policy Institute Report. 2006. 24 p. URL : http://www.justicepolicy.org/uploads/justicepolicy/documents/dangers_of_detention.pdf (дата звернення: 18.11.2019).

Потоцкий Мирослав Михайлович,
ад'юнкнт

(Донецкий юридический институт МВД Украины, г. Кривой Рог)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2979-9114>

СУДЕБНЫЙ КОНТРОЛЬ ЗА ЗАДЕРЖАНИЕМ ЛИЦА ПО ПОДОЗРЕНИЮ В СОВЕРШЕНИИ ПРЕСТУПЛЕНИЯ

В статье акцентировано внимание на исследовании проблем судебного контроля за задержанием лица по подозрению в совершении преступления. Подчеркивается, что остаются нерешёнными проблемы, касающиеся именно автоматического судебного контроля за задержанием и имплементации в национальное законодательство общепринятого стандарта судебного контроля «немедленно». Указывается, что автоматический судебный контроль не зависит от воли стороны обвинения и защиты. Акцентируется внимание на его обязательности, даже в случае установления непричастности лица к преступлению.

Ключевые слова: задержание; суд; судебный контроль; уполномоченное служебное лицо; обжалование; автоматическая проверка.

Pototskyi Myroslav,
postgraduate
(Donetsk Law Institute, MIA of Ukraine, Kryvyi Rih)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2979-9114>

JUDICIAL CONTROL OVER THE DETENTION OF A PERSON SUSPECTED OF COMMITTING A CRIME

The article deals with investigating the problems of judicial control over the detention of a person suspected of committing a crime. The problem established by the article emphasizes that the lack of judicial control over the detention of a person can adversely affect the observance of the rights and freedoms of the person, the activities of the prosecution and the final judgment in the case. In the process of investigating the subject it is emphasized that despite the fact there are a lot of scientific works on this issue, the issues of automatic judicial control over the detention of a person and the implementation of the «urgency» and

«automaticity» parameters of judicial control in the national legislation are left unresolved process. In the process of presentation of the basic material, the contradictions between law enforcement practices and the international standards of detention of a person are emphasized. It is noted that the problem of judicial review of detention is the lack of automatic judicial review in a pure form. That is the control, which should take place regardless of the will of the prosecution and defense, which is the subject of a separate judicial hearing and should take place even if the person's involvement in the crime was revealed within a short period after the detention. Such control is intended to reduce the risk of arbitrariness and to respect the full range of procedural rights of the detainee. It is determined that a reasonable suspicion for detention on automatic judicial review, must be brought directly by the authorized officer who actually and procedurally detained the person. It is stated that today the only effective instrument of appealing detention is to lodge a complaint according to art. 206 of the Criminal Procedure Code of Ukraine. It is emphasized that lodging of a complaint against the detention to a prosecutor and the appeal of detention in accordance with art. 303 of the Criminal Procedure Code of Ukraine are inadmissible. The disadvantage is the inability to apply to an investigating judge about the illegal detention if the person is at large at the time that the application is submitted. It is emphasized that in the absence of a complaint about detention according to art. 206 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, when applying preventive measures, the court will most likely not control the lawfulness of detention. During the research, existing proposals are supported and additional proposals are suggested to amend existing legislation aimed at approximating national legislation to the relevant international standards.

Key words: *detention; court; judicial control; authorized officer; appeal; automatic.*

Надійшла до редколегії 15.12.2019